

Karpiński, Rafał

"Documenti delle scoperte portoghesi I - Africa", Carmen M. Radulet, Bari 1983 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 76/3, 626

1985

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

wystawionych przez Przemysława II Ottokara poza kancelarią czeską (związczą po roku 1266, kiedy wyodrębniona została osobna kancelaria dla ziem austriackich) oraz innych dyplomów obcych (papieskich, cesarskich, polskich, biskupich itp.) związanych ze sprawami czeskimi w tym czasie. Składa się nań 715 wyjątkowo sumiennie opracowanych regestów, będących wynikiem wieloletniej kwerendy w archiwach włoskich, niemieckich, austriackich, Wielkiego Księstwa Liechtenstein, jugosłowiańskich, rumuńskich i polskich. Każda z notek, poza krótkim omówieniem treści dyplomu, zawiera opis oryginału (o ile takowy się zachował), informacje o dotychczasowych jego edycjach, pełną bibliografię dotyczącą każdego z nich oraz ewentualne informacje dodatkowe o filiacjach tekstu z innymi znanymi dyplomami, wiadomości o skrybie itp.

Znacznym ułatwieniem w korzystaniu z dzieła są trzy indeksy. W pierwszym z nich wymienione zostały osoby i instytucje, dla których wydane zostały dyplomy, drugi jest indeksem wystawców, trzeci wreszcie zawiera imiona osób i nazwy instytucji wspomnianych w skompletowanym tu materiale dyplomatycznym, a nie uwzględnionych w dwóch poprzednich.

Wartość tego rodzaju wydawnictw jest tak oczywista, że nie wymaga chyba dodatkowych komentarzy; wysoki zaś poziom typograficzny edycji, charakterystyczny dla oficyn wydawniczych naszego południowego sąsiada wywołać może jedynie niewesołe refleksje nad stanem polskiej poligrafii. Pozostaje tylko mieć nadzieję, że zeszyty kolejne, które wedle zapowiedzi wydawców *suo tempore sequentur*, podtrzymają dotychczasowe tradycje tej, nader cennej, serii.

M. U.

Carmen M. Radulet, *Documenti delle scoperte portoghesi I — Africa*, Facolta di Lettere Universita di Roma, Facolta di Lingue Universita di Bari, Seminari di Portoghese e Brasiliano, „Studi e testi” 3, Adriatica Editrice, Bari 1983, s. 496.

Jest to antologia źródeł dotyczących preliminariów zamorskiej ekspansji portugalskiej od roku 1317 oraz jej pierwszych afrykańskich etapów do 1492—1493 r. (odkrycie Przylądka Dobrej Nadziei, układ w Tordesillas) przeznaczona *ad usum delphini*. Zilustrowano w niej typowymi, klasycznymi, drukowanymi już źródłami najważniejsze problemy Wielkich Odkryć. Drukuje się w niej dokumenty: królów portugalskich i bulle papieskie, fragmenty kronik (m.in. Fernão Lopeza, Zurary, Rui de Piny, Hartmana Scheidla), relacji z podróży (Ca da Mosto) i innych dzieł (Valentima Fernandes a czy Joao Barros), inskrypcje na padrões: kamiennych słupach-znakach stawianych przez Portugalczyków w odkrywanych krajach, opisy z ujęć kartograficznych: map i globusów, reprodukcje map, te niestety w zbyt małej podziale.

Teksty portugalskie, niemieckie, niektóre łacińskie (tu zabrakło nieco konsekwencji) drukuje się w językach oryginału i tłumaczeniu włoskim. Przeważa materiał portugalski, nie pominięto utworów cudzoziemców związanych z Lizboną (weneccjanin Ca da Mosto, Valentim Fernandes z Moraw), także twórców ówczesnej nauki (Scheidel, Behaim). Nie rozbudowano oprawy edytorskiej tomu ze względu na odbiorcę, który sam powinien wyjaśnić wynikające ze źródeł problemy. Posłuży on najlepiej włoskiej dydaktyce uniwersyteckiej. Skorzystają też wykładowcy i innych krajów: jest to dobre wprowadzenie źródłowe do problematyki wielkich odkryć portugalskich, zajmuje się nimi przecież twórczo także historiografia polska.

R. K.